

Căsătoria timpurie și sarcina la minore

Descrierea generală a fenomenului

Din anul 1990 România se află într-un declin demografic, care se agravează de la an la an. Motivele sunt multiple: migrația populației, scăderea numărului de nașteri, creșterea mortalității infantile, spor natural negativ, creșterea numărului deceselor. Astfel populația României din 1990 sa redus cu 13%, schimbându-se astfel radical și structura populației pe grupe de vârste. La toate aceste probleme se adaugă și rata scăzută a fertilității, excepția făcând rata fertilității fetelor cu vârsta sub 15 ani, fiind o ”tendință neplăcută”, nespecifică Europei. Această tendință este infinit mai mare în România decât la nivelul celorlalte state europene. Numărul populației scade din lună în lună (în 2016 numărul populației a scăzut cu 66.718 de locuitori) cu excepția minorității de etnie romă, care este în creștere în aproape toate regiunile țării. Conform Federației Etnice a Romilor din România există 2,5 milioane de etnici romi care reprezintă cca 10% din populația totală.

Pe lângă indicatorii demografici nefavorabili care situează România printre ultimele locuri din Europa, mai asistăm și la un fenomen îngrijorător, acela a căsătoriilor timpurii, care plasează țara noastră pe primele locuri între statele europene în ceea ce privește mamele minore. Fenomenul căsătoriilor timpurii este specific comunității în care predomină sărăcia. Aceste căsătorii sunt formale fără procedura încheierii unei căsătorii la starea civilă.

În lume există țări în care fetele în vârstă de 10 ani sunt căsătorite, în majoritatea cazurilor cu bărbați mult mai în vârstă (Afganistan, Yemen, India, Somalia, Ciad, Niger, Mali, Republica Central Africană). Astăzi în lume există 700 de milioane de fete minore căsătorite și numărul acestor mariaje este în creștere.

Cauzele mariajului timpurie sunt multiple:

1. Tradițiile comunităților de romi
2. Cultul virginității în comunitățile de romi. După unii cercetători această tradiție are și alte rădăcini din perioada robiei de 500 de ani din Țara Românească, fiind o metodă de protejare a tinerelor fete de abuzurile sexuale ale boierilor, care aveau preferințe pentru virgine. A fost deasemenea o metodă de supraviețuire la rasism și sclavie, dar se poate vorbi și de o

moștenire din originea indiană a poporului rom. Prin virginitate se urmărea dobândirea unei responsabilități din interiorul comunității. Acest cult se regăsește și la comunitățile rome din Bulgaria, Macedonia, Serbia, Muntenegru, Slovacia, Ucraina, Ungaria

3. Sărăcia, alcoolismul, agresiuni în cadrul familiei, fac ca mulți copii să se "refugieze" într-o căsătorie timpurie
4. Lipsa educației sexuale pentru care sunt "vinovați" și politicienii. Majoritatea deputaților și senatorilor nu au primit nici ei o educație sexuală adecvată și au decis că nici următoarele generații nu au nevoie de așa ceva. Ei nu realizează importanța socială și repercursiunile asupra sănătății copiilor dar și asupra mamelor adolescente. De fapt nu există voință politică pentru combaterea acestui fenomen.

Căsătoria timpurie este cauza principală care conduce la sarcina adolescentă. Fetele căsătorite devin mame datorită presiunilor din partea soțului, socrilor, familiei, a comunității ca să-și demonstreze fertilitatea.

Căsătoriile timpurii pot deveni ulterior izvoare pentru numeroase conflicte. De cele mai multe ori tinerii căsătoriți sunt neputincioși în fața deciziei părinților și a comunității.

Există grupuri de romi în care regulile căsătoriei timpurii sunt foarte stricte. La romi vlahi, **căldărari** fetele sunt vânduți (**bani de tristete**). Cu cât este mai tânără cu atât valorează mai mult. "Vânzarea" tinerei se pune în discuție din momentul în care înălțimea șoldului acesteia atinge înălțimea mesei. La vârsta de 18 - 19 ani sunt considerate "fete bătrâne" și se pot vinde doar la un preț redus. Este mai importantă "cuvântul dat" decât certificatul de căsătorie. Majoritatea căsătoriilor sunt căsătorii forțate sau aranjate, care mai târziu se degenerază în certuri, infidelități, agresiuni domestice.

Majoritatea căsătoriilor timpurii se face aproape în exclusivitate în interiorul comunității din care fac parte tinerii. Căsătoriile cu tineri din alte etnii, sau din alte grupuri de romi, sunt extrem de rare.

În aceste căsătorii fetele măritate nu au nici un drept față de soți, care pot să fie infideli, pot avea relații sexuale extraconjugale chiar și cu femei albe.

Fetele măritate nu au voie să poarte fuste scurte, pantaloni, bluze decoltate, nu pot frecventa strandurile, fiind interzisă evidențierea feminității lor.

Scopul:

Acest studiu are în vedere atragerea atenției autorităților competente asupra acestui fenomen care pune în lumină nefavorabilă România la țările Europene. Deși există legislație în acest domeniu, România se află pe locul doi privind numărul sarcinilor la adolescente după Bulgaria.

Un astfel de material a fost prezenta și în anul 2018 cuprinzând date relevante pentru o perioadă de zece ani (2008-2017) atât la nivel național cât și la nivelul județului Harghita. Acum ne interesează dacă în ultimii cinci ani (2018-2022) au intervenit schimbări privind amploarea fenomenului în țară și în județul Harghita. În prima parte vom arăta cauzele și istoricul apariției căsătoriilor și sarcinilor la minore caracteristic la unele comunități rome. Vom arăta de asemenea efectele negative asupra dezvoltării normale din punct de vedere neuro-psiho-somatic și a socializării copiilor născuți, dar și asupra mamelor minore care își pierd o mare parte din perioada destinată copilăriei, devenind în mod forțat mame din cauza mariajului timpuriu. Ele vor avea posibilitatea mai mică să-și continue studiile și șanse mari să rămâne sărace. Sarcinile timpurii sunt deasemenea asociate cu complicații de natură medicală atât pentru mamă cât și pentru copii. Este de remarcat faptul că din totalul bebelușilor născuți de mame cu vârste între 10-14 ani din Unirea Europeană, 37% sunt născuți de mame din România (studiu realizat de JOINING FORCES ALLIANCE). Un sfert din mamele minore de 15-18 ani din UE trăiesc în România și au mai mult de un copil înainte de a ajunge de maturitate (o tânără de 19 ani a născut deja șase copii). Conform datelor centralizate în 2019 au fost înregistrate 16639 cazuri de nașteri de mame minore. Numărul cazurilor este cu atât mai mare cu cât nivelul educație este mai scăzut. Amploarea fenomenului arată și faptul că numai în anul 2020 în România mai mult de 700 de fete sub 15 ani au devenit mame. Nu este de neglijat nici faptul că în anul 2017 la nivel național au fost înregistrate 412 avorturi la minore sub 15 ani și 5955 la adolescente între 15-19 ani (date furnizate de Asociația SAMAS). În anul 2019 s-a înregistrat 16639 de sarcini în rândul adolescentelor (cu 9% mai puțin față de anul 2018) cu excepția regiunilor NORD-EST și NORD-VEST unde creșterea au fost de 11% în cazul adolescentelor sub 15 ani. În anul 2019 s-a înregistrat 4290 întreruperi de sarcine în cazul fetelor între 15-19 ani. Cele mai multe sarcini întrerupte au fost în județul Mureș (827), Brașov (761); Dorj (200), Iași (691), Bacău (659), Constanța (616), Prahova (483), etc. Județul Harghita nu se află în primii 10 județe privind numărul avorturilor efectuate în anul 2019. Nașterile la adolescente reprezintă de fenomen social

complex iar perpetuarea acestui fenomen asociat cu sărăcia, are costuri sociale și individuale semnificative. Din acest motiv abordarea cu succes nu poate fi îndeplinită de către un singur sector (sănătate, protecție sociale, educație), ci este necesară abordarea multisectorială, coerentă, multisectorială, preventivă.

Reprezentanța UNICEF în România a sprijinit o echipă națională de cercetători pentru a contura un cadru de politici pentru prevenirea sarcinilor și a consecințelor acestora la adolescente. Rezultatele acestei cercetări vor ajuta autoritățile să adopte niște intervenții necesare în vederea implementării la nivel național, județean, local care va ajuta la controlul fenomenului.

Baza legală:

În majoritatea țărilor din lume, conform legii, vârsta de căsătorie este de 18 ani, dar în multe cazuri se fac excepții. În acest sens în Europa - Spania a fost și încă este cea mai permisivă țară, tolerând cele mai multe derogări de la lege, chiar de către autoritățile de protecția copilului și a organelor de justiție. Situația este similară în mai multe țări, inclusiv și în România.

Este binecunoscută scandalul ivit în jurul căsătoriei fiicei regelui Florin Cioabă de 12 ani, cu un tânăr de nici 16 ani, la care a participat în postură de naș avocatul Viorel Ursu, fost ministru de interne. Căsătoria urma să fie oficiată în biserica ortodoxă, deși conform legii, în România se pot oficia căsătorii numai după căsătorie civilă și numai dacă mirile au împlinit vârsta de 18 ani. Recent în Anglia a fost aresta și condamnat la 6 ani de închisoare, un cetățean de etnie romă originar din România, pentru faptul că a lăsat gravidă o tânără de 15 ani. Acesta a motivat fapta, declarând, că în România aceste fapte sunt permise și tolerate.

Din păcate în țara noastră, căsătoriile între copii romi este tolerată tacit, de către autorități, considerând și etichetând a fii o problemă internă a comunității romi, deși există mai multe legi care interzice acest lucru, indiferent de tradiție sau multiculturalismul invocat de mai mulți politicieni (Legea nr.4 din 1953; Legea 202/2002 completată în 2006 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați. Rezoluția 1468 adoptată de Adunarea a Consiliului Europei în 2005).

Codul penal al României, titlul II, Cap. III. Care se referă la infracțiunea privitoare la viața sexuală, respectiv violul, seducția, perversiunea sexuală, actul sexual cu un minor, corupția sexuală, incestul, hărțuirea sexuală - fiind pedepsite aceste fapte.

Codul familiei prevede următoarele: "Orice ființă umană sub vârsta de 18 ani este considerată copil și se bucură de toate drepturile specifice lui." Căsătoriile se pot încheia numai după împlinirea vârstei de 18 ani. Mariajul timpuriu încalcă drepturile individuale ale copiilor și

tinerilor romi. Recent în Anglie și Țara Galilor a fost modificată și legislația privind căsătoria de la 16 ani la 18 ani.

Această încălcare a drepturilor copiilor este tolerată și acceptată de mai mulți actori sociali. Fac acest lucru în numele libertății de manifestare a culturii grupărilor aparținând minorităților naționale, în special comunitatea romă. Toleranța se manifestă pe fondul ignoranței- atâta timp cât problema este departe de noi, nu este a noastră, nu ne interesează.

Fenomenul mariajului timpuriu în Europa Centrală și de Est este foarte puțin cercetat, neștiindu-se amploarea acestuia. În România în anul 2014 s-au înregistrat 13.321 de nașteri la fete cu vârsta sub 18 ani, din care 2000 sub 15 ani, iar 700 sub vârsta de 14 ani. Un nr. de 849 de fete se aflau deja la a doua naștere, iar 43 dintre ele la cea de a treia sau a patra naștere.

În perioada 2012-2014 au fost 1680 de căsătorii de fete minore. În realitatea numărul acestor căsătorii nu este cunoscută, ele de mai multe ori se fac în taină fiind subiecte "tabu". Astfel fetele își pierd dreptul la copilărie având o vârstă fragedă la prima căsătorie. Acești copii aduși pe lume tot de copii care provin din familii cu abilități parentale reduse.

Impactul asupra sănătății:

Copilele nu sunt pregătite fizic și emoțional să poartă o sarcină care poate să pună în pericol chiar și viața. Majoritatea deceselor materne provin din cauza sarcinilor fetelor minore.

Adolescentele însărcinate provin de regulă din medii sărace, fără acces la asistență medicală constantă și de calitate care au consecințe grave, ireversibile ca: nașteri premature, mortalitate infantilă ridicată. Copii crescuți de copii în medii socio-economice precare perpetuează de fapt discriminarea preexistentă față de etnia romă.

De cele mai multe ori adolescenta însărcinată nu este luată în evidență, astfel urmărirea evoluției sarcinii practic este absentă, nefiind depistate complicațiile sarcinii, care este prima cauză de deces a minorelor gravide. Fetele care nasc înainte de 15 ani au un risc de deces de 5 ori mai mare față de gravidele în vârstă de 20 ani. O parte din supraviețuitori rămân cu riscul de a avea complicații serioase.

Sarcinile timpurii nu sunt periculoase doar pentru fetițele mame ci și pentru copiii lor:

- Risc crescut de deces în prima săptămână de viață
- Nașteri de făt mort cu 50% mai frecvente ca la mamele de 20 ani
- Risc mai mare de nașterea unui făt cu diferite malformații congenitale

- Nașterea de făt prematur este foarte frecventă
- Greutatea fătului mică la naștere
- Mortalitatea infantilă (sub 1 ani) este cea mai frecventă

Fetele căsătorite sunt cele mai izolate de serviciile de planificare familială, de sănătatea reproducerii deși au cea mai mare nevoie de ele. Aceste căsătorii timpurii încurajează activitatea sexuală la o vârstă la care corpul fetelor este încă în dezvoltare. Fetele au cunoștințe reduse despre sănătatea sexuală și reproductivă, au acces redus la contracepție fiind confruntate și cu opoziția soțului.

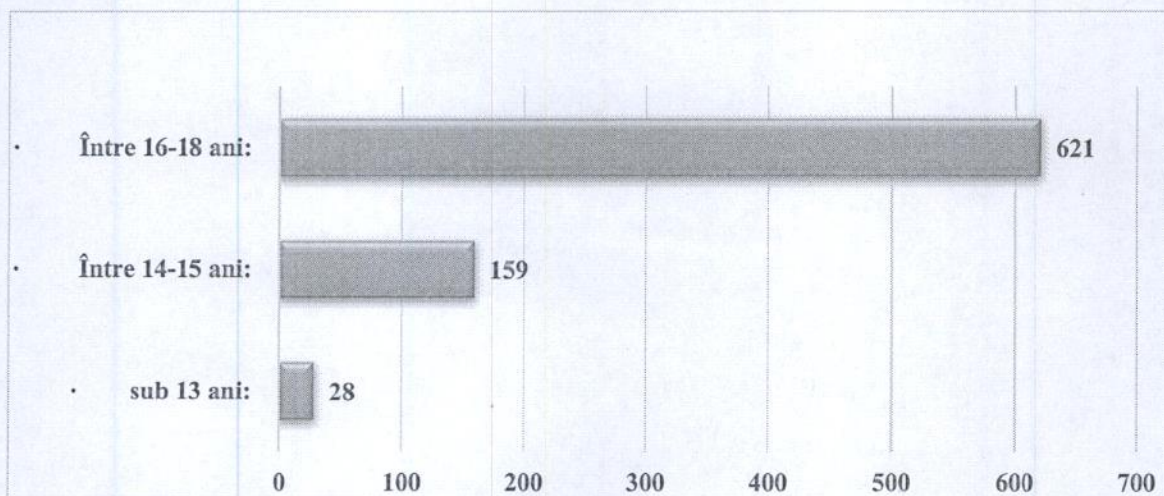
Există o legătură puternică între mortalitatea maternă și ratele căsătoriilor timpurii.

Prevenirea acestor căsătorii pot contribui la reducerea substanțială a ratei mortalității materne.

La toate aceste probleme se adaugă și abandonul școlar în special la fetele adolescente, care le face vulnerabile, fiind expuse frecvent abuzurilor și discriminării economice și deseori devin victime ale rețelelor de prostituție.

Situația în județul Harghita (2018-2022)

În cele 4 spitale (*Spitalul Județean de Urgență Miercurea Ciuc, Spital Municipal Odorheiu Secuiesc, Spital Municipal Gheorgheni, Spital Municipal Toplița*) în perioada 2018-2022 (5 ani) au fost înregistrate un nr. de 802 nașteri minore (sub 18 ani) din care:

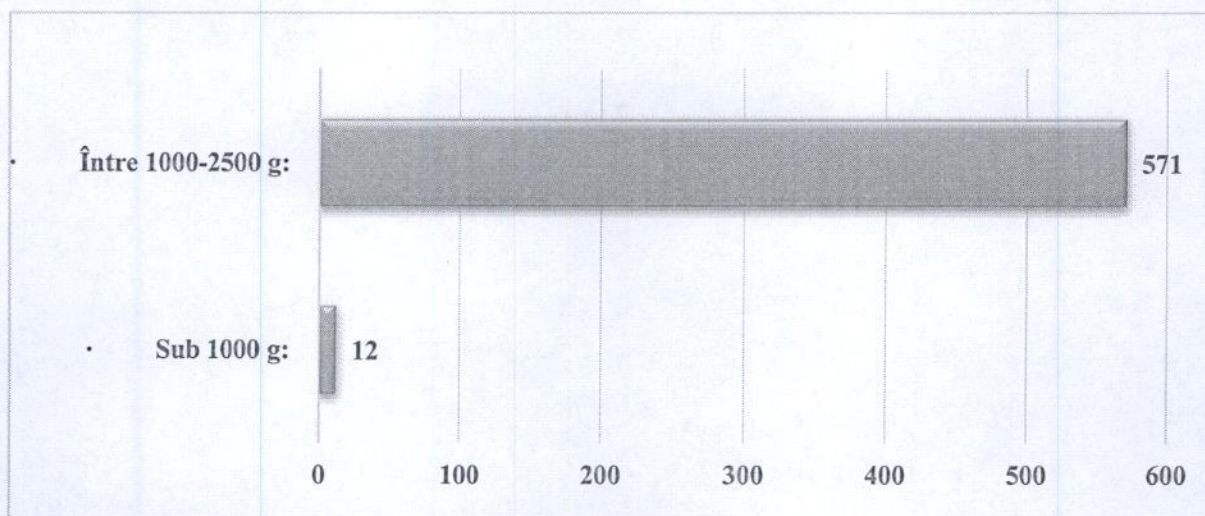

- sub 13 ani: 28
- Între 14-15 ani: 159
- Între 16-18 ani: 621

Observații:

În comparație cu perioada 2008-2017 (10 ani) numărul nașterilor sub 16 ani în perioada 2018-2022 (5 ani) a fost de 187 nașteri. Deci se prevede o creștere a numărului de nașteri prematură în următorii 5 ani și să depășească numărul nașterilor sub 16 ani înregistrați în perioada de 10 ani anterioară (340 de nașteri) anului 2017.

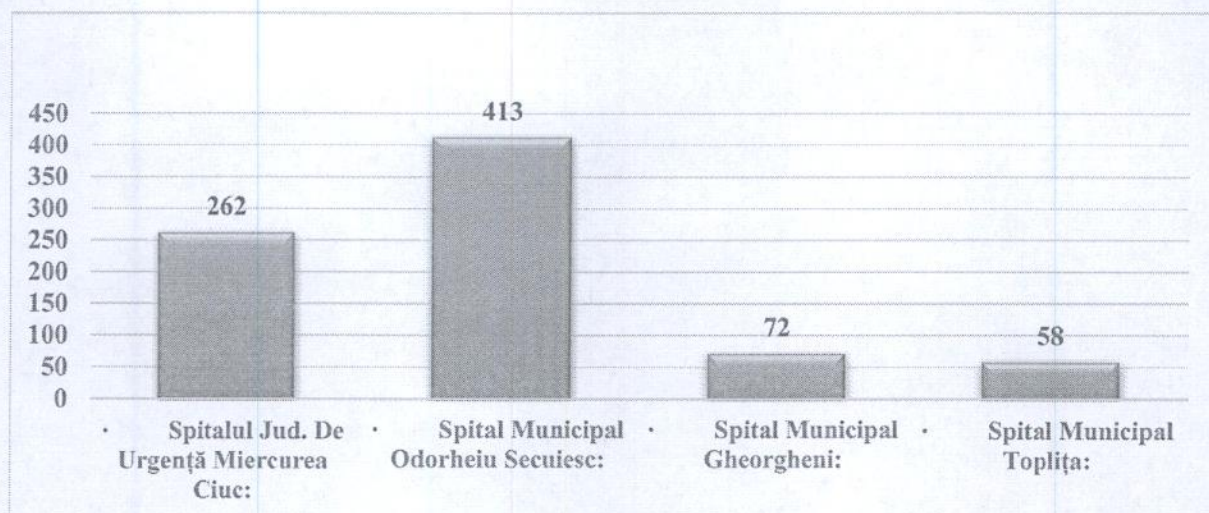
-numărul nașterilor la minore de 16-18 ani este foarte mare

Nr. prematuri născuți de mame minore (sub 2500 g):

- Sub 1000 g: 12
- Între 1000-2500 g: 571

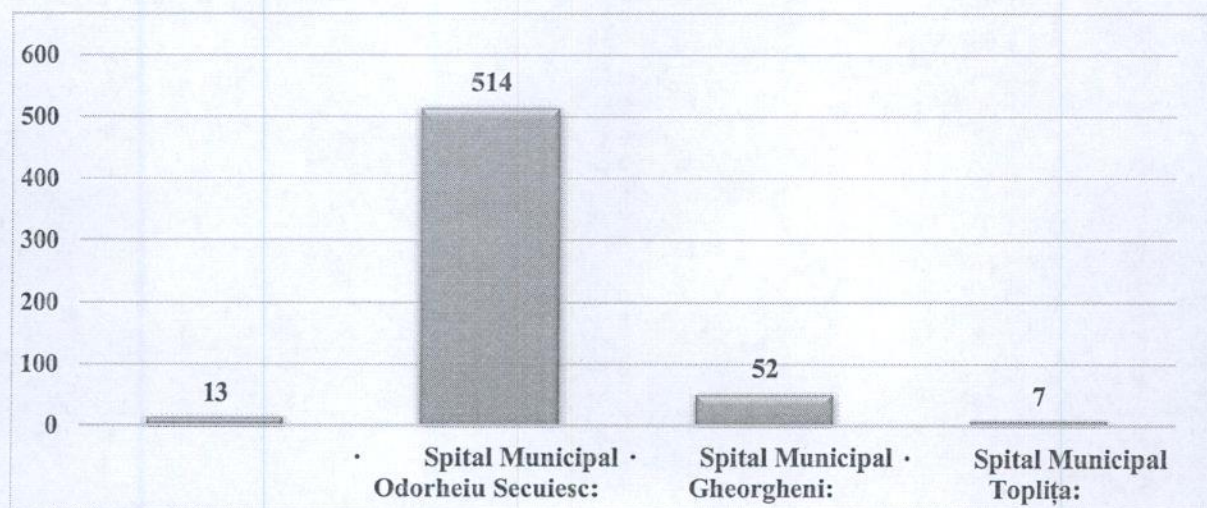
Nr. nașteri la mame minore în perioada 2018-2022 defalcat pe spitale din jud. Hr (pe zone):

- Spitalul Jud. De Urgență Miercurea Ciuc: 262
- Spital Municipal Odorheiu Secuiesc: 413
- Spital Municipal Gheorgheni: 72
- Spital Municipal Toplița: 58

Nr. prematuri născuți de mame minore defalcat pe spitale din jud. Hr (pe zone):

- Spitalul Jud. De Urgență Miercurea Ciuc: 13

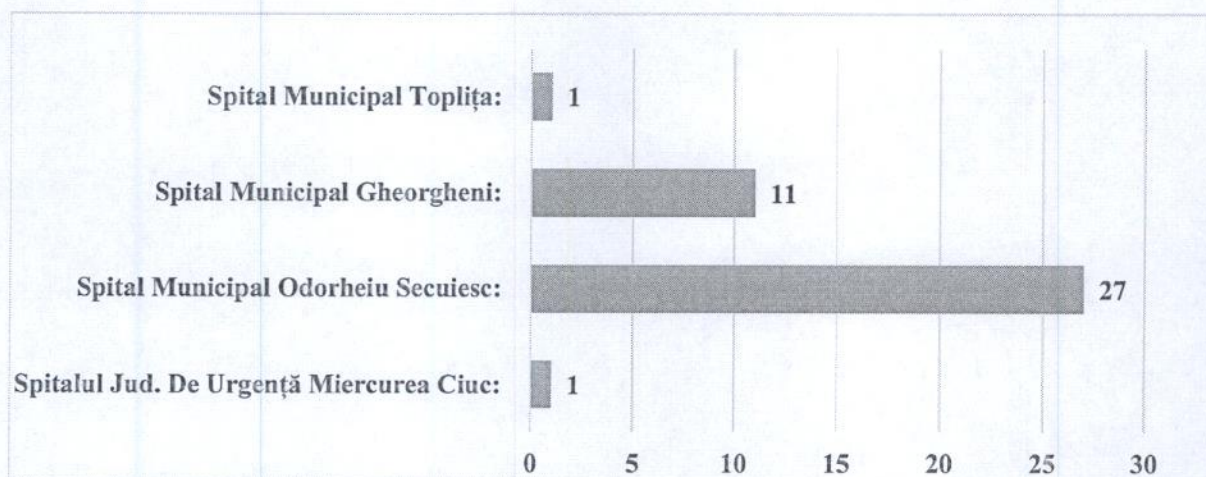

- Spital Municipal Odorheiu Secuiesc: 514
- Spital Municipal Gheorgheni: 52
- Spital Municipal Toplița: 7

Observații:

Cele mai multe nașteri premature sau înregistrat în Spitalul Municipal Odorheiu Secuiesc.

Nr. nașteri la domiciliu de mame minore:

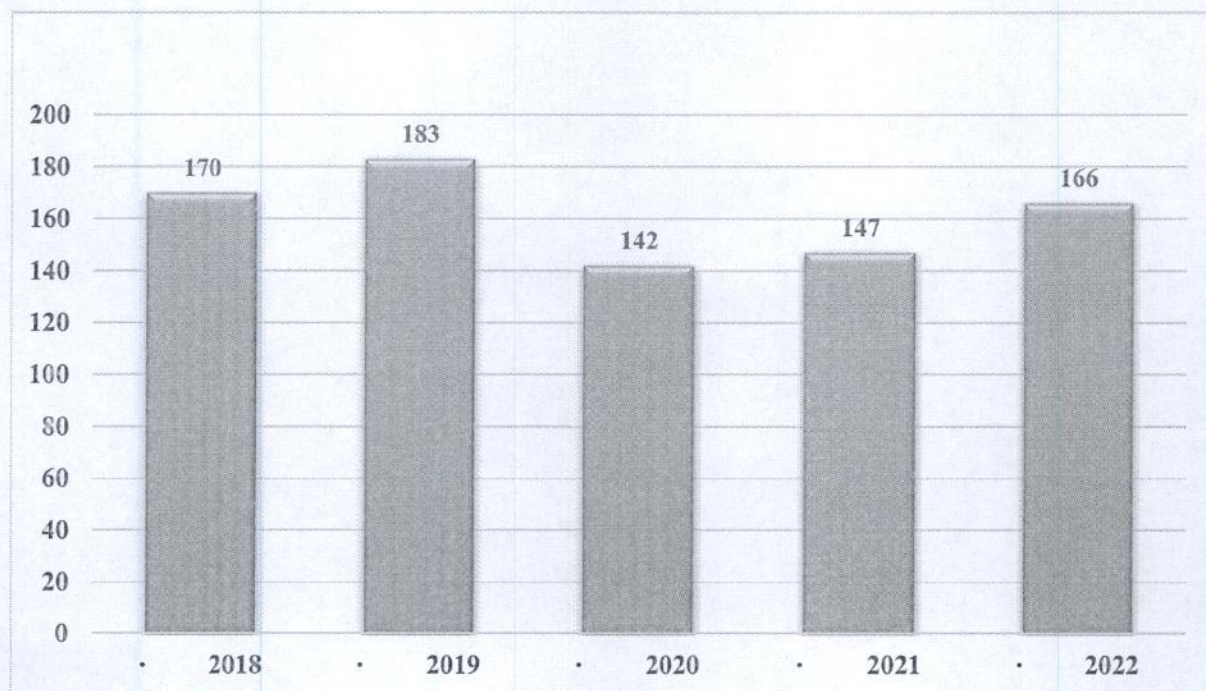
- Spitalul Jud. De Urgență Miercurea Ciuc: 1
- Spital Municipal Odorheiu Secuiesc: 27
- Spital Municipal Gheorgheni: 11
- Spital Municipal Toplița: 1

Observații:

Cele mai multe nașteri la domiciliu se înregistrează în zona Odorheiu Secuiesc datorită pe de o parte lipsei urmării evoluției sarcinilor din lipsa asistențelor medicali comunitari și moașe care să îndrume gravidele la consult de obstetrică-ginecologică în ultimul trimestru de sarcină.

Nr. nașteri la mame minore sub 18 ani în perioada 2018-2022 în județul Hr. defalcat pe ani:

- 2018: 170

- 2019: 183
- 2020: 142
- 2021: 147
- 2022: 166

Un studiu efectuat în 2022 de reprezentanții UNICEF din România privind nașterile la adolescente arată în felul următor:

Situația statistică a mamelor minore

Nr. minore însărcinate cu vârsta sub 15 ani înregistrate în 2021	23
Dintre acestea în câte cazuri nu se cunoaște cine este tatăl	9
Nr. minore însărcinate cu vârsta între 15-18 ani înregistrate în 2022 (ian-mai)	84
Dintre acestea în câte cazuri nu se cunoaște cine este tatăl	68
Nr. mame minore cu vârsta între 15-18 ani înregistrate în 2022 (ian-mai)	59
Dintre acestea în câte cazuri nu se cunoaște cine este tatăl	13
În câte dintre cazurile de mame minore, respectiv minore însărcinate cu vârsta sub 15 ani, înregistrate în 2021 au fost sesizate autoritățile competente pentru suspiciunea săvârșirii de infracțiuni la viața sexuală cu victime minore	5
Nr. mame minore sub 15 ani	14
Dintre care număr cazuri sesizate către autoritățile competente	8
Nr. minore însărcinate sub 15 ani	23
Dintre care număr cazuri sesizate către autoritățile competente	14
În câte dintre cazurile de mame minore, respectiv minore însărcinate cu vârsta între 15-18 ani, înregistrate în 2022 (ian-mai) au fost sesizate autoritățile competente pentru suspiciunea săvârșirii de infracțiuni la viața sexuală cu victime minore	3
Număr mame minore 15-18 ani	59
Dintre care număr cazuri sesizate către autoritățile competente	34
Număr minore însărcinate 15-18 ani	84

Dintre care număr cazuri sesizate către autoritățile competente

59

În plină pandemie COVID-19, Ministerul Sănătății-Direcția Generală de Asistență Medicală, a solicitat date privind numărul avorturilor efectuate în diferite perioade (ianuarie-iulie, 2019; ianuarie-iulie, 2020) inclusiv în perioada stării de urgență până la 31 august 2020.

Nu sunt specificate grupele de vârstă sau etnia femeilor.

Situația avorturilor efectuate în secțiile de obstetrică-ginecologie din cele 4 spitale din județul Harghita în perioada pandemiei COVID-19

Nr. crt.	Unitate sanitară	Nr. avorturi în perioada ianuarie-iulie 2019, din care:		Nr. avorturi în perioada ianuarie-iulie 2020, din care:		Nr. avorturi în perioada stării de urgență din care:		Nr. avorturi în perioada stării de alertă, până la 31 august 2020, din care:		Efectuază avorturi la cerere în prezent	
		la cerere	terapeutice	la cerere	terapeutice	la cerere	terapeutice	la cerere	terapeutice	Da	Nu
1.	Spitalul Jud. De Urgență Miercurea Ciuc	48	43	32	30	10	8	18	21	Da	-
2.	Spitalul Municipal Odorheiu Secuiesc	209	3	176	2	37	1	48	0	Da	-
	Spitalul	37	29	29	36	2	11	10	15	Da	

3.	Municipal Gheorgheni										-
4.	Spitalul Municipal Toplița	44	13	33	14	4	6	13	8	Da	-

Concluzii generale:

1. Numărul nașterilor la minore este în creștere față de perioada 2008-2017.
2. Cazurile de minore însărcinate nu sunt sesizate decât în procent de 45-50% către autoritățile competente.
3. În jur de 50% dintre minore însărcinate nu se cunoaște cine este tatăl (nu este declarată).
4. Se resimte lipsa sau numărul insuficient de asistenți medicali, a moașelor și a mediatorilor comunitari în zonele în cele mai multe sarcini și nașteri premature (zona Odorheiu Secuiesc).

Nu cunoaștem nici-un caz de infracțiuni la viața sexuală victime minore care să fi fost pedepsite conform legilor României . A fost preferat rezolvarea cazurilor în mod "amiabil" prin înțelegere și nu legal.

Ar fi deobesit de utilă să aflăm și părerile conducătorilor grupurilor vulnerabile privind acest fenomen, eventual modalitățile de preventive și combatele a fenomenului.

Întocmit de

Dr. Bokor Marton

Responsabil de program